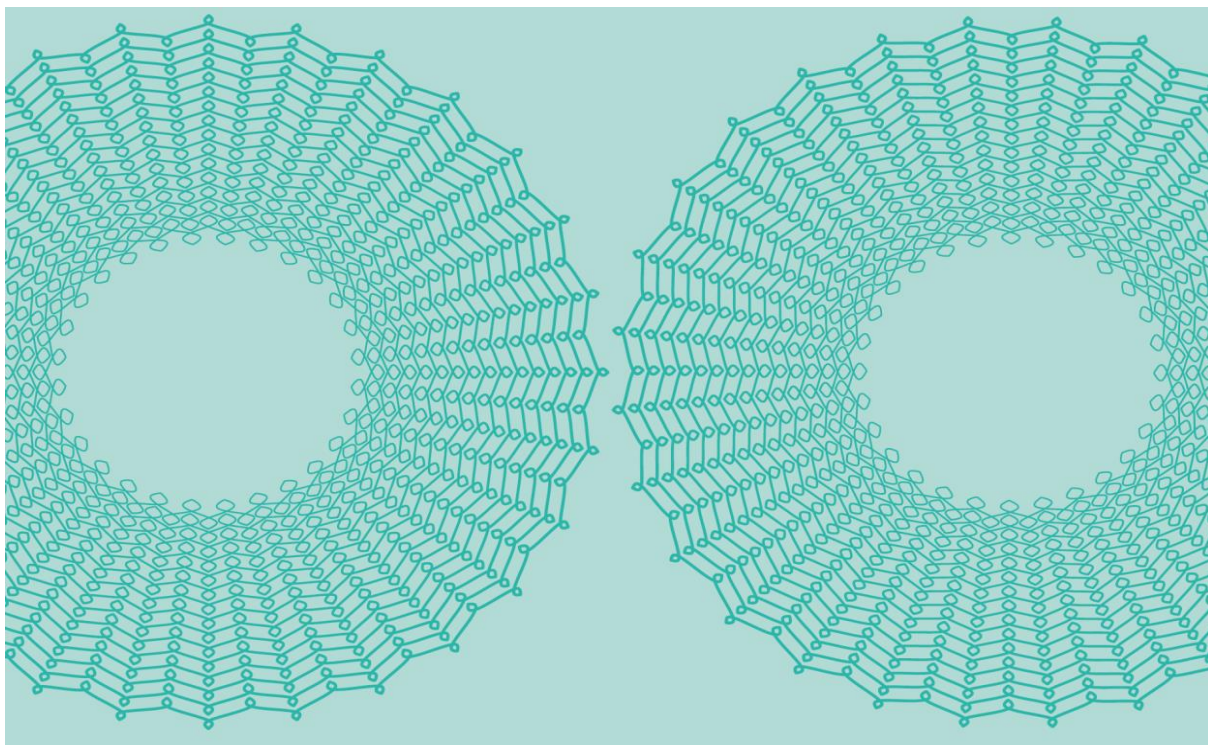

Grudzień 2014

Podsumowanie dotychczasowych wyników realizacji projektu Akademia „Dostępne Finanse”

Opracował:
Departament Systemu Płatniczego
Wydział Normalizacji i Standaryzacji
Narodowy Bank Polski
00-919 Warszawa
ul. Świętokrzyska 11/21
www.nbp.pl
© Copyright Narodowy Bank Polski, 2014

Spis treści

Wstęp	3
1. Przesłanki powstania projektu	4
2. Główne założenia projektu	5
3. Realizacja projektu	6
3.1. I filar	7
3.2. II filar	9
3.3. III filar	9
4. Plany dotyczące projektu	12
5. Szkolenia	14
6. Podsumowanie	15

Wstęp

Akademia „Dostępne Finanse” (ADF) to wieloletni projekt Narodowego Banku Polskiego o charakterze edukacyjno-promocyjnym, którego celem jest podniesienie wiedzy polskiego społeczeństwa na temat usług finansowych i obrotu bezgotówkowego, zwiększenie zaufania konsumentów do pieniądza bezgotówkowego, a w dłuższej perspektywie zmiana postaw społeczeństwa polskiego wobec obrotu bezgotówkowego.

Niniejszy materiał informacyjny opracowany został w celu przedstawienia najważniejszych faktów związanych z tym projektem oraz stopniem jego realizacji, poczynwszy od jego inauguracji w dniu 21 maja 2012 r. do 31 grudnia 2014 r., a także dalszych planów w tym zakresie.

1. Przesłanki powstania projektu

Główną przesłanką podjęcia przez NBP działań edukacyjnych i promujących obrót bezgotówkowy jest niski poziom ubankowienia polskiego społeczeństwa, rozumiany jako odsetek osób dorosłych posiadających rachunek w banku lub spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej, potwierdzony wynikami badań przeprowadzonych przez NBP. Potrzeba podjęcia takich działań przez NBP wynikała zarówno z poprzedniego Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego na lata 2009-2013, jak i z obecnego Programu rozwoju obrotu bezgotówkowego na lata 2014-2020, przyjętego przez Koalicję na Rzecz Obrotu Bezgotówkowego i Mikropłatności.

Jak wykazują badania przeprowadzone przez NBP na przestrzeni 2010-2012, około jedna czwarta Polaków (23%) nie posiada konta bankowego, a w ślad za tym np. nie używa kart płatniczych lub nie płaci za pomocą przelewów. Odsetek ten zdecydowanie rośnie wśród osób starszych. I tak, w grupie powyżej 55 roku życia 32% osób nie posiada rachunku bankowego, a wśród osób powyżej 65 roku życia 57% nie dysponuje rachunkiem bankowym. Niski poziom ubankowienia stawia Polskę na dalekich pozycjach w tym zakresie, wśród krajów Unii Europejskiej, w których nowoczesny system bankowy wykorzystywany jest jako powszechny mechanizm do regulowania płatności, przynosząc korzyści zarówno konsumentom, instytucjom jak i całej gospodarce.

2. Główne założenia projektu

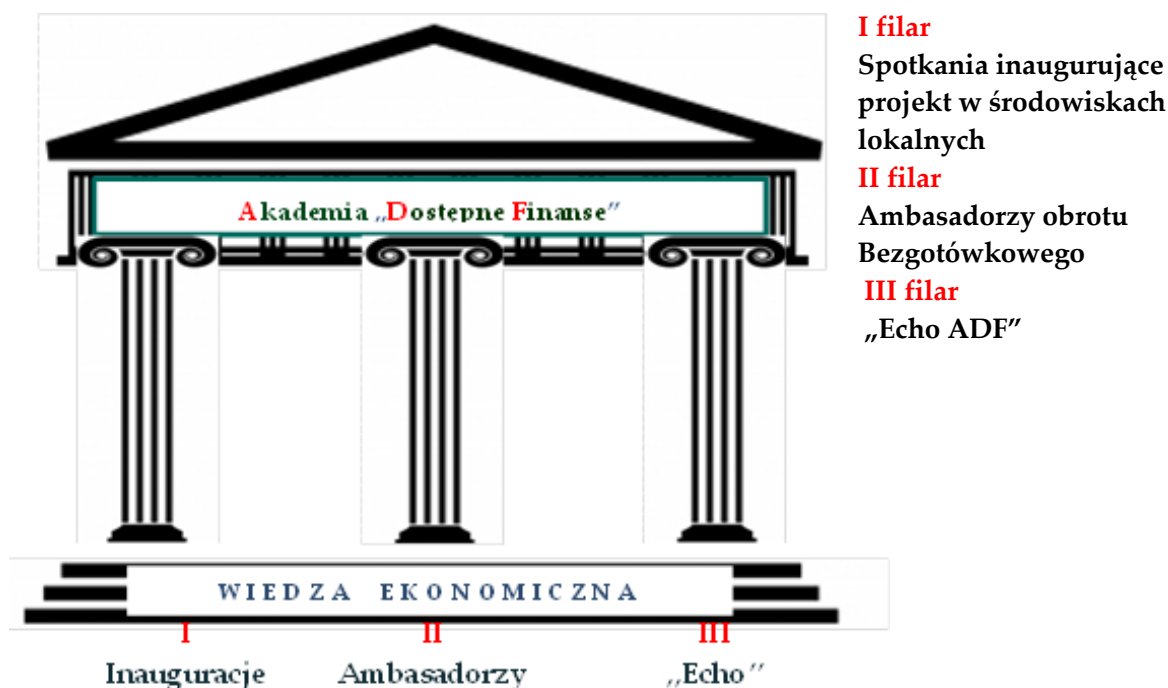
- **Czas realizacji:** lata 2012-2016.
- **Forma:** spotkania inauguracyjne projekt w środowiskach lokalnych, tj. we wszystkich 16 Oddziałach Okręgowych NBP.
- **Częstotliwość spotkań:** jedno spotkanie w kwartale, 4 spotkania w roku.
- **Uczestnicy spotkań:** przyszli Ambasadorzy obrotu bezgotówkowego, tj. przedstawiciele władz lokalnych, organizacji pozarządowych, uczelni i innych instytucji zainteresowanych rozwojem obrotu bezgotówkowego, tzw. liderzy społeczności lokalnych wyróżniający się swoją wiedzą, postawą i autorytetem, którzy w sposób bezpośredni będą docierać do osób niekorzystających lub w minimalny sposób korzystających z bezgotówkowych instrumentów płatniczych i ich edukować.
- **Prowadzący spotkania/ prelegenci:** kierownictwo i eksperci Departamentu Systemu Płatniczego, Departamentu Komunikacji i Promocji, Oddziałów Okręgowych NBP oraz instytucji wspierających NBP w realizacji tegoż przedsięwzięcia, tj. Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i Związku Banków Polskich.
- **Scenariusz spotkania:** czas trwania spotkania ok. 3 godziny, prezentacja zagadnień na temat obrotu bezgotówkowego przez ekspertów Narodowego Banku Polskiego z Centrali i Oddziałów, panel dyskusyjny oraz wywiady z lokalnymi mediami. Spotkanie kończy miły akcent, tzw. „niespodzianka” w postaci występu zespołu muzycznego lub grupy kabaretowej, niejednokrotnie składającej się z seniorów, która w swojej treści nawiązuje do obrotu bezgotówkowego.
- **Partnerzy:** instytucje i organizacje działające na rzecz osób starszych, tj.: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów.
- **Materiały informacyjne i promocyjne dla uczestników spotkań:** broszury „ABC Finansów Osobistych”, „Finanse dla Seniora” i „Bankowy zawrót głowy”, ulotka „Karty płatnicze – co warto o nich wiedzieć” oraz upominki, które kojarzą się z obrotem bezgotówkowym i dodatkowo wzmacniają przekaz edukacyjno-promocyjny tych form płatności.
- **„Echo ADF”:** kontynuacja działań zainicjowanych podczas spotkań inauguracyjnych projekt w środowiskach lokalnych przez przedstawicieli Oddziałów Okręgowych NBP we współpracy z Ambasadorami obrotu bezgotówkowego.
- **Spodziewane rezultaty:** podniesienie wiedzy na temat obrotu bezgotówkowego, pozytywne postrzeganie przez społeczeństwo obrotu bezgotówkowego, aktywizacja osób niekorzystających lub w minimalny sposób korzystających z bezgotówkowych instrumentów płatniczych, zmiana postaw osób w korzystaniu z bezgotówkowych instrumentów, promocja wizerunku NBP jako instytucji zaangażowanej w rozwój nowoczesnego społeczeństwa, ograniczenie wykluczenia finansowego, wzrost wskaźnika ubankowienia w Polsce.

3. Realizacja projektu

Realizacja projektu Akademia „Dostępne Finanse” rozpoczęła się w maju 2012 r. i poprzedzona była szkoleniem zorganizowanym dla przedstawicieli Oddziałów w dniach 23-24 kwietnia 2012 r., obejmującym zagadnienia z zakresu obrotu bezgotówkowego. Projekt został skierowany do osób w wieku 55+, z uwagi na wyniki ww. badań NBP, jak również na fakt, że jego inauguracja zbiegła się z decyzją Parlamentu Europejskiego i Rady, w wyniku której rok 2012 został ogłoszony Europejskim Rokiem Aktywności Osób Starszych i Solidarności Międzypokoleniowej. Stąd honorowymi patronami przedsięwzięcia zostały instytucje i organizacje działające na rzecz tej grupy osób, tj.: Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Ogólnopolska Federacja Stowarzyszeń Uniwersytetów Trzeciego Wieku i Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów. Instytucje te pełnią honorowy patronat od 2012 r.

Kluczowymi dla realizacji projektu są trzy elementy, zwane inaczej filarami tego projektu:

Rysunek nr 1. Akademia „Dostępne Finanse” - trzy filary

Źródło: Opracowanie własne, DSP

3.1. I filar

Założeniem projektu jest zorganizowanie ogólnopolskich spotkań we wszystkich 16 Oddziałach Okręgowych NBP. Decentralizacja realizacji projektu i zaangażowanie przedstawicieli Oddziałów Okręgowych NBP, doskonale znających potrzeby i możliwości lokalnych środowisk, daje gwarancję sukcesu działań podejmowanych w ramach tego projektu. Dotychczasowe działania w ramach Akademii „Dostępne Finanse” to **11 spotkań inauguracyjnych projekt w środowiskach lokalnych z udziałem łącznie 599 osób**. Gospodarzami dotychczasowych spotkań inauguracyjnych były następujące Oddziały:

Tabela nr 1. Zestawienie spotkań inauguracyjnych projekt Akademia „Dostępne Finanse”

ADF Inauguracje			
L.p.	Oddział	Data spotkania	Liczba osób
2012 rok			
1.	Szczecin	21 maja	40
2.	Poznań	17 września	30
3.	Opole	26 listopada	30
2013 rok			
4.	Lublin	25 marca	70
5.	Białystok	17 czerwca	45
6.	Wrocław	9 września	70
7.	Kielce	25 listopada	50
2014 rok			
8.	Kraków	17 marca	80
9.	Olsztyn	16 czerwca	50
10.	Rzeszów	22 września	34
11.	Zielona Góra	24 listopada	60
Razem			599

Źródło: Opracowanie własne, DSP

Podczas spotkań prezentowane są zagadnienia dotyczące aktualnej sytuacji w Polsce w zakresie obrotu bezgotówkowego i korzystania z instrumentów płatniczych na tle danych i wskaźników

krajów Unii Europejskiej, korzyści z rozwoju obrotu bezgotówkowego dla państwa, gospodarki i konsumentów, bariery korzystania z obrotu bezgotówkowego, pożądane działania mające na celu jego upowszechnienie w Polsce.

Dotychczasowi prelegenci to:

Zdjęcie 1. Spotkanie inauguracyjne projekt Akademii „Dostępne Finanse” w Białymstoku, 17.06.2013 r.

- Adam Tochmański, Dyrektor Departamentu Systemu Płatniczego NBP, prezentacja pt. „Dlaczego warto korzystać z rachunków bankowych i płatności bezgotówkowych?”.
- Renata Pawlicka, Z-ca Dyrektora Departamentu Systemu Płatniczego NBP, prezentacja pt. „Fakty i mity o finansach”.
- Jacek Majcherek, Doradca, Departament Komunikacji i Promocji, prezentacja pt. „Nie daj się nabrać. Sprawdź zanim podpiszesz”. Prezentacja ogólnopolskiej kampanii informacyjno-edukacyjnej nt. wysokooprocentowanych pożyczek i depozytów.

- Przedstawiciele Oddziałów Okręgowych NBP, osoby odpowiadające za komunikację i promocję, prezentacje nt. lokalnych działań z zakresu ADF.

Spotkania inauguracyjne kończy panel dyskusyjny, którego celem jest przybliżenie zagadnień związanych z obrotem bezgotówkowym a także aktywna dyskusja oraz odpowiedzi na pytania i wątpliwości uczestników spotkania. Oprócz ekspertów z NBP w panelu dyskusyjnym uczestniczą przedstawiciele Bankowego Funduszu Gwarancyjnego i Związku Banku Polskich, instytucji, które od początku realizacji projektu służą NBP merytorycznym wsparciem.

- Bankowy Fundusz Gwarancyjny reprezentuje Tomasz Obal, Dyrektor Departamentu Gwarantowania Depozytów, prezentując zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa systemu bankowego i bezpieczeństwa depozytów dla ludności.
- Związek Banków Polskich reprezentuje Piotr Marek Balcerzak, Doradca Zarządu ZBP, który przybliży

Zdjęcie 2. Spotkanie inauguracyjne projekt Akademii „Dostępne Finanse” w Szczecinie, 21.05.2012 r.

zagadnienia z zakresu bezpieczeństwa kart płatniczych.

3.2. II filar

Zdjęcie 3. Spotkanie inauguracyjne projektu Akademia „Dostępne Finanse” w Krakowie, 17.03.2014 r.,

Realizacja celu założonego w projekcie w optymalnym stopniu wiąże się z wyodrębnieniem liderów społeczności lokalnych, wyróżniających się wiedzą, postawą i autorytetem, których rolą będzie dotarcie do środowisk najmniej ubankowionych i ich edukacja. Liderzy ci będą pełnili funkcję Ambasadorów obrotu bezgotówkowego. Bezpośrednie działania pracowników Oddziałów Okręgowych NBP owocują współpracą z coraz szerszą grupą Ambasadorów obrotu bezgotówkowego. Grono Ambasadorów liczy aktualnie 139 instytucji i osób działających na rzecz obrotu bezgotówkowego.

3.3. III filar

Działania zainicjowane podczas spotkań inauguracyjnych są kontynuowane w środowiskach lokalnych w ramach drugiego etapu ADF, zwanego też „Echem ADF”. Dotychczas, wg stanu na 31 grudnia 2014 r., we współpracy z Ambasadorami obrotu bezgotówkowego zostało zorganizowanych **268 lokalnych spotkań z udziałem 20.341 osób**. Aktywność Oddziałów Banku realizujących już projekt przedstawia się następująco:

Tabela nr 2. Zestawienie spotkań w ramach tzw. „Echa” Akademii „Dostępne Finanse”

Echo ADF			
L.p.	Oddział	Liczba spotkań	Liczba osób
1.	Szczecin	62	5.059
2.	Poznań	21	2.905
3.	Opole	13	615
4.	Lublin	32	3.565
5.	Białystok	24	2.813
6.	Wrocław	22	2.111
7.	Kielce	43	757
8.	Kraków	33	1.056

9.	Olsztyn	15	1.205
10.	Rzeszów	3	255
	Razem	268	20.341

Spotkania inauguracyjne projekt odbywają się w układzie kwartalnym, stąd sukcesywnie, co kwartał nowy Oddział włącza się w realizację drugiego etapu ADF. W poszczególnych latach realizacji projektu wyniki tzw. „Echa ADF” były następujące:

- **w 2012 r. odbyło się 15 spotkań z udziałem 2.648 osób:**

- Szczecin 11 spotkań 2.427 osób
- Poznań 4 spotkania 221 osób

- **w 2013 r. odbyło się 86 spotkań z udziałem 9.244 osób:**

- Szczecin 27 spotkań 1.403 osoby
- Poznań 12 spotkań 2.074 osoby
- Opole 7 spotkań 260 osób
- Lublin 18 spotkań 2.260 osób
- Białystok 13 spotkań 1.627 osób
- Wrocław 9 spotkań 1.620 osób

- **w okresie 12 miesięcy 2014 r. odbyło się 167 spotkań z udziałem 8.449 osób:**

- Szczecin 24 spotkania 1.229 osób
- Poznań 5 spotkań 610 osób
- Opole 6 spotkań 355 osób
- Lublin 14 spotkań 1.305 osób
- Białystok 11 spotkań 1.186 osób
- Wrocław 13 spotkań 491 osób
- Kielce 43 spotkania 757 osób
- Kraków 33 spotkania 1.056 osób
- Olsztyn 15 spotkań 1.205 osób
- Rzeszów 3 spotkania 255 osób

Zdjęcie 4. „Echo” ADF, spotkanie z przedstawicielami kół PZERiI w Białymstoku

Zdjęcie 5. „Echo” ADF, spotkanie z nauczycielami i młodzieżą szkół gimnazjalnych w Kielcach

„Echo” projektu przybiera różnorodne formy. Są to np. spotkania indywidualne, spotkania grupowe, warsztaty, akcje edukacyjno-promocyjne, programy społecznościowe. Aby pokazać, jakie przedsięwzięcia są realizowane w ramach Akademii, należy wskazać dwa przykładowe działania zrealizowane przez Oddział Okręgowy w Szczecinie. Są to:

- sztuka o przesłaniu edukacyjnym pt. „A konto może mieć każdy”. W dwóch przedstawieniach, które odbyły się w listopadzie 2012 r. w Filharmonii Szczecińskiej i na Politechnice Koszalińskiej, uczestniczyło około 670 osób.
- projekt pt. „Dostępne Finanse w STU”, mający formę wykładów i warsztatów dla członków Uniwersytetu III Wieku w Szczecinie, został zrealizowany w listopadzie i grudniu 2012 r. Wzięło w nim udział ponad 400 osób.

Ważne są też mniejsze spotkania, z udziałem kilkunastu czy kilkudziesięciu osób, gdyż one też składają się na powodzenie całego projektu.

Cele tych lokalnych spotkań są niezmiennie i cały czas aktualne. Obejmują działania edukacyjno-informacyjne, polegające na przekazaniu wiedzy z zakresu obrotu bezgotówkowego oraz wyeksponowaniu jego korzyści i bezpieczeństwa, a także pozwalające zweryfikować dotychczasowe podejście do obrotu bezgotówkowego i mające zachęcić do większej aktywności w korzystaniu z instrumentów obrotu bezgotówkowego. Przykładowe tematy spotkań to: stan obrotu bezgotówkowego w Polsce (diagnoza), dlaczego warto korzystać z rachunków bankowych i płatności bezgotówkowych, korzyści z posiadania rachunku bankowego, rodzaje kart płatniczych i bezpieczne korzystanie z kart płatniczych, bankowość elektroniczna – zasady bezpiecznego korzystania z usług i produktów bankowych, gospodarowanie budżetem domowym przez seniorów, płatności kartą i płatności mobilne, karta czy gotówka, konto młodzieżowe i karta płatnicza.

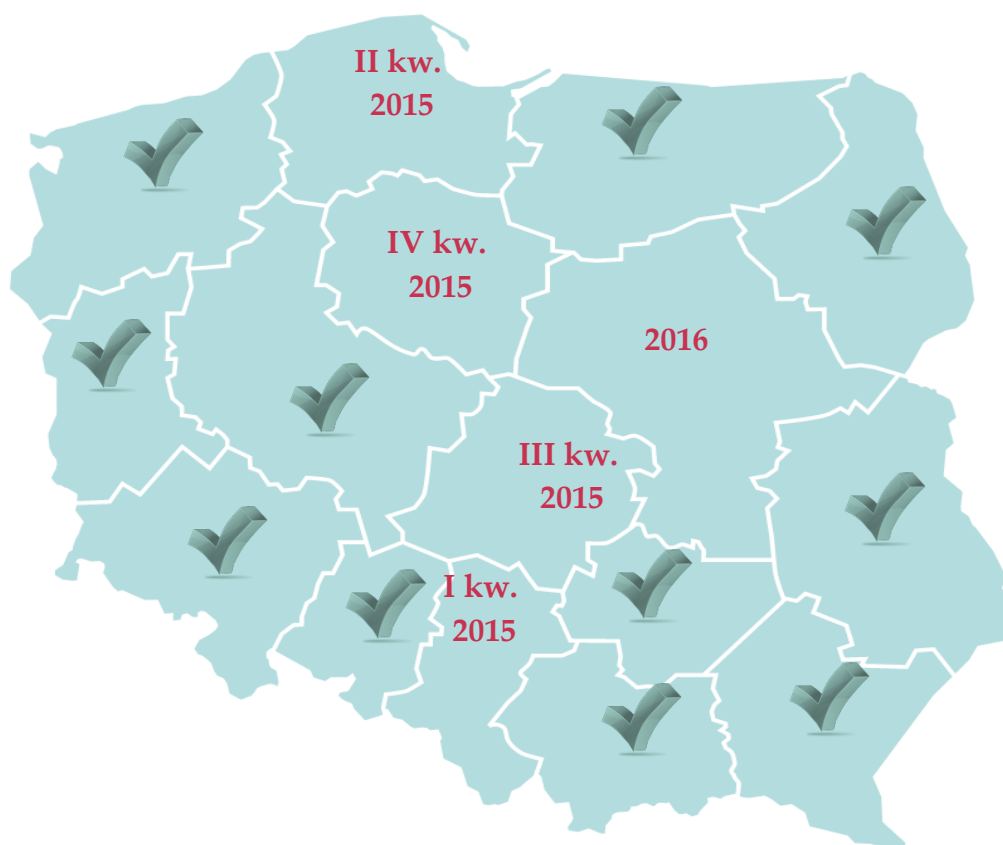
Podsumowanie dotychczasowych wyników realizacji projektu Akademia „Dostępne Finanse”

Zdjęcie 6. „Echo ADF”, spotkanie ze słuchaczami UTW w Lublinie

4. Plany dotyczące projektu

W 2015 r. również odbędą się 4 spotkania inauguracyjne projekt: w I kwartale w Katowicach, w II kwartale w Gdańsku, w III kwartale w Łodzi i w IV kwartale w Bydgoszczy. Ostatnie spotkanie tego typu planowane jest w 2016 r. w Warszawie.

Rysunek nr 2. Planowane spotkania inauguracyjne projekt Akademia „Dostępne Finanse” w latach 2014-2016

Źródło: Opracowanie własne, DSP

Na uwagę zasługuje fakt, że działania wpisujące się w projekt ADF i promujące obrót bezgotówkowy podejmują już obecnie Oddziały, w których nie było jeszcze spotkań inauguracyjnych projektu. W 2014 r. Oddział w Katowicach zorganizował 4 takie spotkania – 2 spotkania z udziałem 61 osób i 2 imprezy masowe z udziałem kilku tysięcy osób, Oddział w Bydgoszczy 4 spotkania, w których wzięło udział 120 osób i Oddział w Łodzi, również 4 spotkania z udziałem 235 osób.

5. Szkolenia

Aby spotkania były zorganizowane na wysokim poziomie, zostały przeprowadzone przez Departament Systemu Płatniczego następujące szkolenia:

- w dniach 6-7 grudnia 2012 r. szkolenie dla osób zajmujących się komunikacją i promocją w Oddziałach Okręgowych,
- w dniach 8-9 stycznia 2013 r. szkolenie dla Dyrektorów Oddziałów Okręgowych,
- w dniach 3-5 marca 2014 r. szkolenie dla osób zajmujących się komunikacją i promocją w Oddziałach Okręgowych.

Szkolenia obejmują zagadnienia z zakresu aspektów prawnych dotyczących obrotu bezgotówkowego i zmian w prawie, rynku instrumentów płatniczych, nowości i innowacji na tym rynku, bezpieczeństwa usług bankowych. Są też okazją do podzielenia się doświadczeniami z organizacji dotychczasowych spotkań inauguracyjnych i wykorzystania dobrych praktyk przy organizacji kolejnych spotkań w ramach projektu.

6. Podsumowanie

Projekt Akademia „Dostępne Finanse” mający na celu podniesienie wiedzy z zakresu finansów i bankowości oraz budowanie zaufania do instytucji i usług bankowych, realizowany jest od 2 lat i osiągnął już „półmetek” realizacji.

Wagę projektu podkreśla fakt, że decyzją Zarządu NBP z dnia 16 listopada 2012 r. projekt Akademia „Dostępne Finanse” znalazł się wśród priorytetowych zadań NBP na najbliższe 3 lata i został wpisany do „Planu działalności Narodowego Banku Polskiego na lata 2013-2015”.

Biorąc pod uwagę 2-letni okres jego realizacji, należy stwierdzić, że projekt budzi duże zainteresowanie, jest pozytywnie odbierany i odnosi sukcesy, te wymierne i niewymierne, którymi są:

- wyniki „Echa ADF” w postaci 268 spotkań i przeszkolenie ponad 20.000 osób,
- pozyskanie i współpraca z grupą 139 Ambasadorów obrotu bezgotówkowego, tj. instytucji i osób działających na rzecz obrotu bezgotówkowego,
- zaangażowanie wszystkich Oddziałów Okręgowych, które inaugurowały projekt w swoich środowiskach w drugi etap jego realizacji, czyli w tzw. „Echo ADF”,
- systematyczność i efektywność działań Oddziałów Okręgowych w ramach tzw. „Echa ADF”,
- fakt, że w wyniku plebiscytu pracowników NBP, już na samym początku realizacji projektu, Akademia „Dostępne Finanse” została wybrana jako drugie „Najważniejsze wydarzenie w NBP w 2012 r.”.

Projekt Akademia „Dostępne Finanse” będzie kontynuowany do 2016 r., ale jak wspomniano wyżej, grupa powyżej 55 roku życia nie jest jedyną grupą docelową, do której NBP będzie starał się dotrzeć. NBP planuje swoje działania skierować również do osób młodych, tj. w przedziale wiekowym 18-24 lata, ponieważ te dwie grupy wiekowe zostały zdiagnozowane jako mające największy udział w grupie osób nieubankowionych. Odnośnie grupy młodych osób przygotowywane są aktualnie szczegółowe badania.

Dotychczasowe doświadczenia, w tym wyniki z realizacji projektu Akademia „Dostępne Finanse”, wskazują, że szerokie działania edukacyjno-informacyjne, pokazanie korzyści płynących z faktu posiadania rachunku oraz aktywnego korzystania z rachunku bankowego i nowoczesnych instrumentów płatniczych, promocja obrotu bezgotówkowego, to dobry i pożądany kierunek w celu poprawienia stopnia ubankowienia polskiego społeczeństwa, szczególnie wśród seniorów i osób młodych oraz poprawienia pozycji Polski pod tym względem wśród krajów Unii Europejskiej.

www.nbp.pl